

Onderwerp: Verduurzaming landbouw en voedselzekerheid i.r.t. de oorlog in Oekraïne
Datum: 25 maart 2022

Geachte leden van de commissie LNV,

Namens de BD Vereniging, Caring Farmers, het CSA Netwerk, de Federatie van Agro-ecologische Boeren, Greenpeace Nederland, Milieudefensie, Oxfam Novib, Stichting Demeter, Toekomstboeren, en het Wereld Natuur Fonds stuur ik u een inbreng voor het commissiedebat Landbouw, klimaat en voedsel op 30 maart.

Als gevolg van de oorlog in Oekraïne worden er grote graantekorten op de wereldmarkt verwacht. Daarnaast is de Europese overproductie en export van dierlijke producten sterk afhankelijk van de invoer van granen en oliehoudende zaden uit Rusland en Oekraïne, maar ook van Russisch fossiel gas, fosfaat, en kaliummeststoffen uit Belarus. De voedselprijzen zullen de komende tijd dan ook gaan stijgen, omdat de prijs van fossiele brandstoffen, kunstmest en veevoer stijgt.

Na de COVID-19-pandemie, en de telkens zichtbaarder wordende gevolgen van de klimaat- en biodiversiteitscrises, toont deze verstoring van de Russische en Oekraïense export opnieuw de kwetsbaarheid van internationale voedselketens en daarmee het belang van het heroverwegen van onze productie, consumptie en het op grote schaal verhandelen van landbouwproducten. Juist om onze voedselzekerheid in de toekomst veilig te stellen is het van belang dat we minder afhankelijk worden. Dit kan door versneld de omslag te maken naar ecologische landbouw, relocalisatie van ons voedselsysteem en tegelijkertijd de productie en consumptie van vlees en zuivel drastisch te verminderen. Daarmee komt ook meer landbouwgrond beschikbaar voor de productie van voedsel bestemd voor humane consumptie. Nu nog wordt ruim 60% van het Europese akkerland ingezet voor de teelt van veevoer, en 53% van de Europese graanproductie gaat naar veevoer. Met een geringe vermindering van de Europese vleesproductie, kan het verwachte graantekort door de oorlog in Oekraïne worden opgevangen¹.

Het vertragen of terugdraaien van de verduurzaming van de landbouw draagt niet bij aan een hogere voedselzekerheid, maar maakt deze alleen maar kwetsbaarder. Klimaatverandering en de snel afnemende biodiversiteit zijn de grootste bedreigingen voor voedselzekerheid. Deze problemen niet met absolute urgentie aanpakken, is het slechtste wat Europa kan doen. In plaats van het terugdraaien van beleid dat de Europese voedselsoevereiniteit, klimaat en natuur dient, moeten op korte termijn dringend oplossingen worden gezocht die de veerkracht van ons voedselsysteem op de lange termijn juist ondersteunen, zoals ook inmiddels ruim [500 \(internationale\) wetenschappers](#) stelden.

[In de bijlage](#) vindt u een reeks aan concrete korte- en langetermijnmaatregelen die bijdragen aan het veiligstellen van ieders recht op voedsel en het remmen van mogelijke verdere voedselprijsstijgingen als gevolg van tekorten door de oorlog in Oekraïne.

---

¹ Het verwachte tekort aan granen dat wordt geproduceerd in Oekraïne als gevolg van de Russische invasie valt te compenseren door de Europese veestapel dusdanig te krimpen waardoor er 8% minder granen voor veevoer hoeft te worden gebruikt.

Deze maatregelen zijn onder meer gericht op:

1. Directe steun aan de zwaarst getroffen mensen en gebieden

Waaronder het rechtstreeks inzetten van humanitaire hulp voor mensen getroffen door het conflict, zowel binnen Oekraïne als in armere landen die getroffen worden door de verstoring van de Russische en Oekraïense landbouwmarkten, met name in Noord-Afrika, het Midden-Oosten en sommige Aziatische landen. Zorg ervoor dat humanitaire voedselhulp de landen en mensen bereikt waar de nood het hoogst is, en [zet in op het vergroten van de veerkracht van landen en lokale gemeenschappen](#) door te investeren in de ontwikkeling van lokale en regionale voedselmarkten.

2. Investeer in voedsel, niet in veevoer

Ruim 60% van het Europese akkerland wordt ingezet voor de teelt van veevoer, en 53% van de Europese graanproductie gaat naar vee. Overheden moeten onmiddellijk een deel van het graan en de landbouwgrond die momenteel bestemd zijn voor de productie van veevoer inzetten voor humane voedselproductie. Dit betekent tegelijkertijd dat de pluimvee en varkensstapels niet (opnieuw) moeten worden aangevuld, dat er een moratorium op nieuwe en uitbreidingen van bestaande veebedrijven moet komen, en dat boeren geholpen moeten worden in de omslag naar ecologische landbouw met minder dieren.

3. Leg minder dierlijke producten en meer plantaardige eiwitten, zoals peulvruchten op ons bord

Maak onder meer groenten, fruit en peulvruchten goedkoper voor de consument door nu de 0% BTW ambitie op groenten en fruit uit het Regeerakkoord door te voeren en stimuleer campagnes om vlees- en zuivelconsumptie te verminderen en de consumptie plantaardige eiwitten, zoals peulvruchten en noten te stimuleren.

4. Verminder het gebruik van kunstmest

EU-landen moeten zich inzetten voor vermindering van hun afhankelijkheid van kunstmest, de productie van organische meststoffen stimuleren, en (Russische) fossiele brandstoffen uitfaseren.

5. Stop het gebruiken van voedsel voor biobrandstof

12 procent van de granen, zoals tarwe of mais, wordt gebruikt voor brandstof. Meer dan de helft van de meeste plantaardige oliën - zoals koolzaadolie - die in de EU worden gebruikt, wordt omgezet in biodiesel voor auto's. Verbied daarom het gebruik van voedsel- en voedergewassen voor alle vormen van bio-energie en zet alle subsidies en andere prikkels hiervoor op pauze.

6. Stop voedselverspilling

De EU moet bindende doelen stellen en maatregelen nemen om in 2030 de voedselverspilling in de keten met 50% te hebben gereduceerd. Door voedselverspilling te verminderen, kan de EU voedselsoevereiniteit vergroten in plaats van blindelings de productieniveaus te verhogen, met hoge kosten voor het klimaat en het milieu.

7. Geen 'false solutions'

Draai de bestaande plannen voor verduurzaming in de landbouw, zoals de Green Deal en het Gemeenschappelijk landbouwbeleid niet terug, maar investeer juist nu in de noodzakelijke omslag.

8. Compenseer lage inkomens en lage middeninkomens

De oorlog drijft de prijzen op van veel producten die tot de basisbehoeften van alle mensen worden gerekend. Dit geldt zeker voor voedsel, maar ook voor mobiliteit en energie. De meeste mensen kunnen dit dragen, maar zonder compensatie wordt van de lage en lage middeninkomens teveel gevraagd.

Omslag naar duurzame landbouw ook in het belang van boeren

Industriële landbouw houdt boeren in een afhankelijke positie. En boeren hebben nu al te maken met hoge kostenstijgingen. Als we de hoogstnoodzakelijke verduurzamingsplannen voor de landbouw op de lange termijn zouden schuiven, betekent dit dat we boeren aan de grillen van de wereldmarkt blijven overleveren. Nota bene in een telkens verder escalerende klimaat- en biodiversiteitscrisis, waar ook de boer de gevolgen (zoals overstromingen, droogte of extreme hitte) van op zijn erf krijgt. We blijven hen hierdoor voortdurend met wisselvallige inputkosten opzadelen en zullen van crisis naar crisis blijven hopen. Kortom, voor zowel natuur, klimaat, voedselzekerheid als voor de boer is het van belang dat we juist nu inzetten op een fundamentele omslag naar (agro)-ecologische landbouw met minder dieren.

Mocht u nog vragen hebben over bovenstaande, neem dan gerust contact op.

Met vriendelijke groet, mede namens,

Tom Grijsen,
Programmadirecteur Klimaat & Biodiversiteit GreenpeaceNL